

Bijlage 1 Reactiematrix concept-Erfgoedvisie Gooise Meren

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag / opmerking gedaan in de nieuw versie van de visie?
1	Mevr. H. Laverman-Berbée, TVE, AWN – archeologie Naerdincklant		
	<p>Hoofdstuk 4: In de praktijk</p> <p>4.1.4. Aardkundig monument Limitische Heide tussen Naarden en Huizen staat er niet bij. Zie viewer NH aardkundige monumenten</p> <p>4.1.3. Oude landschapsstructuren zoals oprijlaan, landgoed- wegenstructuur, tussen Naarden naar Huizen. In Valkeveense gebied. Mis toch eigenlijk wel het belang van dat monumentaal erfgoed steeds in context moeten worden gezien. Een monument zonder de context verliest aan kracht en kwaliteit. Mist aan impact.</p> <p>Vb de vesting: de monumentale gebouwen zonder schootsvelden mist zijn kracht en kwaliteit. De context is onderdeel van het monument.</p> <p>Die bij toekomstige ontwikkelingen zien te behouden en mogelijk t e versterken. Zij bepalen de (extra) kwaliteit.</p>	<p>Aardkundig monumenten zijn inderdaad niet correct vermeld. In de definitie van onroerend erfgoed ontbraken de structuren.</p> <p>De context wordt reeds benoemd onder de alinea over het Omgevingsplan, waarin ook regels moeten worden opgesteld ter bescherming van de omgeving van het monument.</p>	<p>Hoofdstuk herschreven. Er zat overlap tussen tekst en definities. Thans de passages die ons huidige erfgoed betreffen ondergebracht in een apart hoofdstuk: 'Ons erfgoed'. Hierin definitie, overzicht reeds beschermd erfgoed en rollen.</p> <p>Suggesties omtrent aardkundige monumenten overgenomen.</p> <p>Definitie erfgoed uitgebreid.</p>
	<p>Hoofdstuk 4: In de praktijk</p> <p>4.1.5 Naast historische kringen ook een regionale Vrienden van de Vecht, Vrienden van het Gooi, Tussen Vecht en Eem die ook actief in Gooise Meren zijn op landschappen erfgoedgebied.</p>	De regionale partners ontbreken onterecht.	Definitie erfgoedpartners uitgebreid met regionale partijen.
	<p>Hoofdstuk 5: Rollen</p> <p>Wijze van participeren burgers. https://gooisemeren.nl/organisatie-en-bestuur/beleidsnotas/ visie documenten burgerparticipatie (ongedateerd) op welke levels?</p>	De gemeente heeft de wijze van burgerparticipatie beschreven in de Visie Burgerparticipatie Gooise Meren.	Geen opvolging nodig.
	<p>Hoofdstuk 6: Agenda en middelen</p> <p>Financiën voor burgerparticipatie is van belang en inderdaad nader te bepalen.</p>		Geen opvolging nodig.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag / opmerking gedaan in de nieuw versie van de visie?
2	Mevr. L. Bekkema, Stichting Monumentenbezit		
	<p>Hoofdstuk 3: Kansen voor het erfgoed</p> <p>Aandachtspunt bij 3.2.3 is het voorkomen van beschadiging door te grote aantallen bezoekers. In het geval van de vestingwerken van Naarden zouden gemeente en Monumentenbezit hierin samen moeten optrekken, gelet op de openbaar toegankelijke functie die de vestingwerken vervullen.</p>	Het voorkomen van beschadiging is een belangrijk punt.	De passage over hoogwaardig cultuurtoerisme nader uitgebreid.
	<p>Hoofdstuk 4: In de praktijk</p> <p>4.4.1 Ik begrijp dat er nu nog geen kaders zijn voor de aanwijzing van beschermde gezichten. Gemeente gaat onderzoeken op welke punten bestaande kaders aanpassing behoeven en passen instrumentarium daar op aan. Betekent dit ook dat bestaande kaders kunnen worden uitgebreid? Kaders voor (aanwijzing van) beschermde gezichten horen m.i. thuis in de omgevingswet. Dat geldt ook voor kaders voor (aanwijzing van) beeldbepalende en beeldondersteunende panden. De gemeente gaat in 2021 een beleidskader opstellen voor het aanhouden of afstoten van monumentaal gemeentelijk vastgoed. Monumentenbezit is met verschillende gemeenten in Nederland in gesprek, of in gesprek geweest, over het overnemen van gemeentelijk monumentaal vastgoed. Wij bieden aan om met de gemeente Gooise Meren mee te denken over de beleidskaders en daarbij onze ervaring met soortgelijke trajecten te delen. Ook gaan wij uiteraard graag met de gemeente in gesprek als de gemeente concreet besluit om bepaalde monumentale vastgoedobjecten af te stoten.</p>	<p>Of bestaande kaders kunnen of moeten worden uitgebreid moet nader worden onderzocht.</p> <p>Erfgoedpartners zijn belangrijk voor de gemeente. We stellen het op prijs wanneer zij meedenken in het geval van afstoting van historische panden in gemeentelijk bezit.</p>	Alinea Gemeentelijk historisch vastgoed uitgebreid met zinsnede over erfgoedpartners.
	<p>Hoofdstuk 4: In de praktijk</p> <p>4.1.4 Al eerder genoemd aandachtspunt: ik vraag mij af in hoeverre sociale huurwoningen voldoende huurinkomsten genereren om de instandhoudingskosten van het monument te dekken.</p>	<p>Dat is op voorhand lastig aan te geven.</p> <p>We formuleren de woonopgave nu meer algemeen.</p>	Alinea Woonopgave aangepast.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag / opmerking gedaan in de nieuw versie van de visie?
	<p>Hoofdstuk 6: Agenda en middelen</p> <p>Monumentenbezit is eigenaar van een belangrijk monumentaal complex binnen de gemeente, dat bovendien een groot algemeen belang dient. Hoe worden wij betrokken bij beleid? En meer in zijn algemeenheid, hoe worden erfgoedinstanties betrokken bij het beleid en de vervolgstappen? Dat zou ik ook opnemen in de planning.</p>	<p>De planning omvat reeds het punt 'Kennis en dialoog organiseren'. Dit punt vergt nadere uitwerking, t.z.t. te bepalen.</p>	<p>Niet overnemen.</p>
3	Mevr. C. Niermans, namens burgerinitiatief Verduurzaming Vesting Naarden		
	<p>Geen inhoudelijke aanpassingen.</p> <p>Het is goed te zien dat er bereidheid is mee te werken aan een pilot voor verduurzaming glas in de vesting. Uit de inventarisatie van het glasteam van 29 woonhuizen blijkt dat er op het gebied van verduurzamen glas nog veel te doen is.</p>	<p>De pilot moet nog worden gestart. De ambitie voor het verduurzamen van erfgoed formuleren we derhalve algemener.</p>	<p>Alinea 'Klimaatadaptatie en energietransitie' daarop aangepast.</p>
4	Dhr. F. van Dulm, Stichting Stad en Lande van Gooiland		
	<p>Hoofdstuk 1: Erfgoed in Gooise Meren</p> <p>p. 3 regel 4 van onderen: Binnen het materieel erfgoed toevoegen: <u>structuren</u> en <u>interieurs</u>.</p> <p>V.w.b. interieurs, dit zou ook kunnen worden toegevoegd bij de paragraaf waar gesproken wordt over actualisering van de monumentenlijst en bij de opmerking waar wordt gesteld wanneer de redengevende omschrijving niet voldoende is er nader bouwhistorisch onderzoek zou moeten plaatsvinden. Er zijn in de Gooische Meren wel wat bijzondere monumenten met waardevolle historische interieurs zowel op Rijks als gemeentelijk niveau!</p>	<p>Structuren is waardevolle toevoeging aan definitie erfgoed.</p>	<p>Definitie erfgoed uitgebreid. Zie ook onder reactie 1.</p>
	<p>Hoofdstuk 1: Erfgoed in Gooise Meren</p> <p>p. 4 regel 10 van onder. Deze tekst is soms wat moeilijk te volgen misschien nog eens kritisch doorgelezen; <i>erfgoed beweegt niet; het is de constante factor; dat geldt niet voor de omgeving waarin het erfgoed zich in bevindt.</i></p>	<p>Alinea loopt inderdaad niet goed.</p>	<p>Alinea herschreven. Zie ook onder reactie 1.</p>

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag / opmerking gedaan in de nieuw versie van de visie?
	<p>Hoofdstuk 2: Verhalen van Gooise Meren</p> <p>Geografisch behoort thans de gemeente tot de metropoolregio Amsterdam,... regel 4 niet 17de eeuw maar 16de eeuw.</p>	Het is inderdaad 16 ^e eeuw.	Overnemen
	<p>Hoofdstuk 2: Verhalen van Gooise Meren</p> <p>2.6. Ruim en groen wonen.</p> <p>Hier wordt voorbijgegaan aan het gegeven dat het Gooi van oudsher vele beperkingen kende door het gebruiksrecht van de Erfgooiers. Hier haal ik voor het gemak bladzijde 11 – 12 aan uit <i>Henk Schaftenaar Oude Naardense buitenplaatsen</i> 'De woeste gronden van het Gooi, zoals heidevelden, zandverstuivingen, bossen en schrale gronden, werden sinds de middeleeuwen gemeenschappelijk door de Erfgooiers gebruikt. Daardoor is de ontwikkeling van hofsteden en buitenplaatsen slechts beperkt op gang gekomen, de vroegste vermelding is de hofstede Oud-Bussum. (ditzelfde beeld komt naar voren in andere onderzoeken en publicaties over het Gooi; Anton Kos etc.).</p> <p>De ontginningsconcessie die in 1625 door de Staten van Holland werd uitgegeven aan een aantal Amsterdamse kooplieden waar zich thans 's-Gravenlandse buitenplaatsen bevinden; deze werd verleend zonder rekening te houden met rechten van de Erfgooiers hetgeen leiden een fel conflict dat jaren zou duren. Hierna gebeurde dit niet meer. Het aantal buitenplaatsen dat ontstond in het Gooi is door het gebruiksrecht van de Erfgooiers altijd beperkt gebleven in vergelijking met andere buitengebieden rond Amsterdam (Kennemerland en De Vecht).</p> <p>Al eerder, zowel mondeling als schriftelijk heb ik opgemerkt dat het Gooi en dit deel van de Vechtstreek beperkt was en is in hun ruimtelijke ontwikkeling door de rechten van de Erfgooiers en de militair-strategische eisen van de Oude- en Nieuwe Hollandse Waterlinie. Voor een deel is dit nog steeds het geval door de onaantastbare natuurgebieden van het GNR (voor het merendeel voormalig bezit van de Erfgooiers) en van Natuurmonumenten. Daarnaast leggen beschermde schootvelden als onderdeel van beschermde stadsgezichten en Rijksnatuurmonumenten beperkingen op.</p>	De beperkingen zijn inderdaad bepalend geweest. Op de Erfgooiers wordt uitgebreid ingegaan in de gebiedsbiografie. In de visie volstaat een korte vermelding.	Alinea 'Ruim en groen wonen' herschreven.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag / opmerking gedaan in de nieuw versie van de visie?
	Hoofdstuk 3: Kansen voor het erfgoed Dit inhoud van dit hoofdstuk moet worden teruggebracht tot op een haalbaar en begrijpelijk niveau geschikt voor beleidsuitvoering!!	Hoofdstuk roept inderdaad onduidelijkheden op.	Hoofdstuk herschreven.
	Hoofdstuk 3: Kansen voor het erfgoed 3.1 Inleiding <i>Het materiële erfgoed vormt de zichtbare en tastbare basis van het karakter van Gooise Meren.</i> Wat is het karakter van Gooise Meren? Volgens pagina 4 bestaat deze niet; en terecht want vier unieke kernen bij een brengen waarover wordt gesteld in deze Erfgoedvisie: <i>De gemeente Gooise Meren bezit vier kernen die zich van elkaar onderscheiden door een geheel eigen geschiedenis en identiteit. etc</i>	In de gebiedsbiografie en de alinea 'Vier kernen met eigen geschiedenis en identiteit' worden de vier kernen met eigen geschiedenis en identiteit benoemd. Behoeft geen verdere toelichting	Advies niet overnemen.
	Hoofdstuk 3: Kansen voor het erfgoed 3.21. <i>Basis van in standhouden van erfgoed is de kerntaak van gemeentelijk erfgoedbeleid. Dat is een kwestie van het borgen van het karakter en de overblijfselen daarvan.</i> De afgelopen jaren tot de dag van vandaag wordt er zeer slordig met de monumenten / het erfgoed omgegaan ondanks een goed gemeentelijk beleidsinstrumentarium o.a. de Welstandsnota etc.; vele monumenten zijn en worden aangetast; verkeerde vergunningen worden verleend; geen handhaving; wordt niet opgetreden; van rechtswege worden noodgedwongen vergunningen verleend; verwaarlozing (Stadhuis Naarden) etc.	Dat is een beeld dat is ontstaan op basis van enkele cases. Het college doet er alles aan om (vergunningen)procedures en handhavingstrajecten goed te laten verlopen.	Ter kennisgeving aangenomen.
	Hoofdstuk 4: In de praktijk p. 10 regel 3 (toetsingskader en instrumentarium) toevoegen: <u>Rijks-</u> en gemeentelijk erfgoed.	Het monumentenbestand wordt gevormd door rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten. In de visie moet dit beter verwoord worden.	Alinea 'Beschermd erfgoed' aangepast.
	Hoofdstuk 4: In de praktijk Regel 6 en 7 Het toetsingskader wordt gevormd door de redengevende omschrijvingen (de Erfgoedwet en de toenmalige Monumentenwet spreken van omschrijvingen en niet van beschrijvingen!): deze zijn voor alle Rijksmonumenten	Is reeds gangbare procedure.	Advies niet overnemen.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag / opmerking gedaan in de nieuw versie van de visie?
	panden van voor 1900 zo summier(een regel) en niet bruikbaar als toetsingskader. Pleit voor altijd bouwhistorisch onderzoek bij ingrijpende wijzigingen.		
	Hoofdstuk 4: In de praktijk Alinea Handhaving: regel 2 laten vervallen	Er is ervoor gekozen handhaving buiten deze visie te houden aangezien het een apart traject is.	Alinea 'Handhaving' in zijn geheel geschrapt
	Hoofdstuk 4: In de praktijk 4.1.1 onder 'Gemeentelijk historisch vastgoed' De voormalige gemeente Naarden heeft in het verleden nimmer historische gebouwen aangekocht ter bescherming van het erfgoed. Het Groot Arsenaal is ooit aangekocht omdat het binnen de vestingwerken viel. Met het Rijk is destijds afgesproken dat alle objecten binnen de Vestingwerken in overheidshanden blijven; door de erfpachtconstructie is het pand volkomen kosten neutraal en brengt het geld op. In het huidige collegeprogramma is bepaald dat het Groot- en Klein Arsenaal; het Burgerweeshuis (Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen), het Stadhuis in Naarden-Vesting en de Kazerne in Muiden in gemeentelijk bezit blijven.	De zinsnede over aankoop ging over gemeenten in het algemeen.	Zinsnede geschrapt.
	4.1.2 onder 'Recreatie en toerisme' Hier ontbreekt het belangrijkste topmonument van de gemeente: de Vesting Naarden!!	Zowel Vesting Muiden als Naarden zijn belangrijk.	Beide vestingsteden toegevoegd.
	4.1.3 onder 'Monumenteneigenaren faciliteren' Hopelijk worden ook de eigenaren van Rijksmonumenten binnen de gemeente Gooise meren gekoesterd!! (hiervoor is de gemeente ook eerste aanspreekpunt en vergunningverlener!) Toevoegen achter "We willen monumenteigenaren beter faciliteren en laten zien dat we onze gemeentelijke monumenten koesteren".	Alle monumenteigenaren worden bedoeld.	Wijzigen in zowel eigenaren van een rijks-, provinciaal als gemeentelijk monument.
	4.1.5, onder 'Faciliteren erfgoedpartners' Waarom wordt hier niet een zinsnede geweid aan de unieke en gunstige situatie dat	Er zijn meer (grotere) erfgoedbeheerders.	Definitie erfgoedpartners uitgebreid met 'eigenaren en beheerders grote

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag / opmerking gedaan in de nieuw versie van de visie?
	de Vestingwerken van Naarden op adequate wijze worden beheerd door de Stichting Monumenten Bezit.		monumentale complexen'.
5	Leo Thijssen, Historische Kring Bussum		
	Hoofdstuk 1: Erfgoed in Gooise Meren Geen link met de Erfgooiers, het erfgoed in G.M. kan niet los gezien worden van de betekenis van de Erfgooiers.	Op de Erfgooiers wordt uitgebreid ingegaan in de gebiedsbiografie. In de visie volstaat een korte vermelding.	Zie onder 4.
	Hoofdstuk 2: Verhalen van Gooise Meren Het is o.i. onbegrijpelijk dat het woord Erfgooier er niet in voorkomt. In paragraaf 2.6 wordt vooral voortgeborduurd op de buitenplaatsen. Maar zou moeten staan dat het grondgebied van Gooise Meren van oudsher deel uitmaakt van de erfenis van de Erfgooiers, die in velerlei opzicht bepalend is geweest voor het aanzien van het Gooi; en dat die erfenis, die beheerd wordt door het Goois Natuurreservaat, in samenwerking met de andere Gooise gemeenten moet worden gekoesterd en beschermd. De aanleg van de spoorlijn in 1874 verdient hier ook vermelding, die het Gooi (niet alleen G.M.) opnieuw voor een publiek van Amsterdamse welgestelden heeft ontsloten én heeft gezorgd voor het ontstaan van de villadorpen en villawijken, die zo kenmerkend zijn voor het Gooi.	Zie hiervoor. Ook de spoorlijn is in de gebiedsbiografie beschreven.	Zie onder 4.
	Hoofdstuk 4: In de praktijk In paragraaf 4.1.1 eerste tekstblokken, laatste regel, staat dat de Franse Kampweg als Natuurmonument beschermd is??? Wellicht wordt de Fransche Kamphei, als onderdeel van het Goois Natuurreservaat bedoeld.	Betreft inderdaad Fransche Kampheide, dat onderdeel is van het aardkundig monument en aldaar is beschreven.	Zie onder 1.
	In paragraaf 4.1.3 worden onder het kopje Recreatie en Toerisme enkele voor toeristen interessante plaatsen genoemd, gek genoeg ontbreekt de Vesting Naarden.	Zowel Vesting Muiden als Naarden zijn belangrijk.	Beide vestingsteden toegevoegd.

	Opmerking/vraag	Reactie	Wat hebben we met de vraag / opmerking gedaan in de nieuw versie van de visie?
6	Guus Kroon, historicus Muiden		
	Ik heb de bijlage gelezen en sta helemaal achter de uitgangspunten. Het is van groot belang in deze tijd om ons Erfgoed te beschermen en te bewaren. Wat Muiden en Muiderberg betreft wil ik graag meewerken om de bestaande monumenten en erfgoedplaatsen te beschermen en bekender te maken. Ook werk ik graag mee aan een lijst van mogelijke Muider gemeentelijke monumenten.		Geen opvolging nodig.
7	Ayla Blum, Historische Kring Stad Muiden		
	Geen inhoudelijke opmerkingen.		Geen opvolging nodig.